

Tadeusz Polak

Odkrycie w Markowych Kulach w Macedonii

Ochrona Zabytków 32/2 (125), 149

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dnia 13 sierpnia 1978 r. odkryto i wstępnie zidentyfikowano na skałach w Markowych Kulach, znajdujących się nad miastem Prilep w Macedonii, najstarsze z dotychczas znanych malowideł na Półwyspie Bałkańskim. Odkrycia tego dokonała Jugosłowiańsko-Polska Misja Archeologiczno-Konserwatorska pracująca od dwóch lat pod naukowym kierownictwem dyr. Boško Babiča z Muzeum Narodowego w Prilepie oraz dra inż. Tadeusza Polaka z PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Warszawie. Odkryte malowidła przedstawiają między innymi: rycerzy na koniach i mułach z oszczepami, scenę polowania na jelenia, stada domowych zwierząt, ptaki i symbole słońca. W wyniku badań historyczno-archeologicznych ustalono, że powstanie malowideł datować można na okres wczesnego żelaza.

Odkrycie malowideł w Markowych Kulach rozszerzy dotychczasowe wyniki badań prowadzonych przez Jugosłowiańsko-Polską Misję, która w okresie ostatnich dwóch lat znalazła w Markowych Kulach między innymi ślady osady z okresu wczesnego żelaza. Podobne malowidła naskalne, występujące nader rzadko na Bałkanach, znajdują się jedynie w Tren na terytorium Albanii, w odległości około 100 km od Prilepu.

Przewiduje się wykonanie kopii malarstwa i przekazanie jej stronie polskiej. Na miejscu odkrycia wykonano wstępne zabezpieczenia oraz przystąpiono do prac nad projektem ekspozycji.

Tadeusz Polak

Markowe Kule, fragment odkrytych malowideł naskalnych

OCHRONA ZABYTKÓW TECHNIKI

— SPOTKANIE INFORMACYJNO-SZKOLENIOWE W RADZIEJOWICACH

W dniach 11—12 września 1978 r. w Domu Pracy Twórczej Ministerstwa Kultury i Sztuki w Radziejowicach odbyło się spotkanie informacyjno-szkoleniowe na temat ochrony zabytków techniki, zorganizowane dla przedstawicieli oddziałów wojewódzkich Naczelnej Organizacji Technicznej, którym powierzono prowadzenie spraw związanych z ochroną zabytków techniki na terenie swoich województw i nawiązanie współpracy w tym zakresie z urzędami wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Spotkanie, przygotowane przez Muzeum Techniki NOT oraz Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, zainaugurowało działalność ośrodka metodyczno-instruktażowego, który — zgodnie z uchwałą Rady Ministrów nr 180 z dnia 20.VIII.1976 r. i późniejszym porozumieniem MKiS z NOT w sprawie współpracy w zakresie ochrony zabytków techniki i rozwoju muzealnictwa technicznego z dnia 14.II.1978 r. — ma kształcić kadry dla muzealnictwa technicznego i ochrony zabytków techniki. W tej dziedzinie bowiem szczególnie mocno odczuwa się brak

odpowiednich specjalistów — historyków techniki, konserwatorów, muzeologów i ludzi umiających łączyć technikę z zagadnieniami humanistycznymi.

Ośrodek ma mieć charakter placówki naukowej, funkcjonującej przy Muzeum Techniki NOT i pracującej dla potrzeb służby konserwatorskiej, oddziałów wojewódzkich NOT, stowarzyszeń naukowo-technicznych zajmujących się sprawami ochrony zabytków techniki, a także ma służyć pomocą wszystkim innym zainteresowanym osobom i instytucjom. Wprawdzie władze NOT formalnie jeszcze nie powołały tej placówki, ale Muzeum Techniki NOT zapoczątkowało już jej działalność wspomnianym kursem szkoleniowym, który ma stanowić jedną z form przyszłej pracy ośrodka.

W konferencji szkoleniowej w Radziejowicach wzięło udział ponad 30 osób, w tym 15 przedstawicieli oddziałów wojewódzkich NOT z województw: białostockiego, gdańskiego, kaliskiego, leszczyńskiego, lubelskiego, łódzkiego, piłskiego, piotrkowskiego, poznańskiego, rzeszowskiego, sied-

leckiego, szczecińskiego, wałbrzyskiego, zamojskiego, przedstawiciele stowarzyszeń naukowo-technicznych NOT górnictwa i hutnictwa (z siedzibami w Katowicach), przemysłu naftowego (z siedzibami w Krakowie), geodezji, melioracji i przemysłu materiałów budowlanych (z siedzibami w Warszawie).

Wszyscy uczestnicy otrzymali materiały szkoleniowe, zawierające referaty, które zostały wygłoszone na konferencji. Tematy tych referatów były następujące:

Jerzy Jasiuk (dyrektor Muzeum Techniki NOT), *Ogólne problemy ochrony zabytków techniki*;

Jan Pruszyński (Instytut Państwa i Prawa PAN), *Aspekty prawne ochrony zabytków techniki*;

Krystyna Rosińska (Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków), *Informacja o państwowej służbie konserwatorskiej*;

Jan Pazdur (Instytut Historii Kultury Materialnej PAN), *Problemy kultury technicznej*;

Danuta Trynkowska (Muzeum Techniki NOT), *Dokumentacja zabytków techniki*;